



Piet van Geenen (links) en Henk Buiteman bij de poepdoos in historisch stoomgemaal De Tuut in Appeltern. foto Peter Deurloo

Zwarte gezichten en vieze verhalen bij de Tuut

door Peter Deurloo

APPELTERN – Piet van Geenen heeft het nog meegemaakt toen hij stoker was op stoomgemaal De Tuut in Appeltern: zijn behoefte doen op de poepdoos. Met een net woord werd het huisje achter het gemaal het stokersgemak genoemd. Een plank met een gat in een houten huisje. Met een buis die uitkwam in de wetering. In de winter, als het vroom, was het geen pretje. Dan probeerde Piet zijn behoefte thuis te doen en liever niet met bevroren billen achter De Tuut. Hij weet nog goed die keer dat het min 20 graden was en een van zijn collega's halverwege zijn toiletbeurt het hok uitmoest vanwege een calamiteit. Er kwam te weinig voedingswater het gemaal binnen voor de stoomketels. De leiding bleek aderverkalking te hebben en moest worden ontstopt. „Dat was van de cholestrol, hè”, zegt Van Geenen.

Hij zit vol anekdotes. Toen Henk Buiteman van de projectgroep die het in 1967 gesloten Appelternse gemaal nieuw leven in heeft geblazen, het verhaal van het stokersgemak hoorde, vond het hij te mooi om niets mee te doen. De allang

in het gemaal. En er zit ook iemand in stokerstenue op te poepen, al lezend in een tijdschrift uit lang vervlogen dagen.

Over anderhalve week, op 13 en 14 augustus, kan deze man met zijn broek op de knieën voor het eerst worden bekeken. Dan staat De Tuut weer onder stoom en is het gemaal tussen elf uur en half vijf te bezoeken.

In Piets tijd was het zwaar werken op De Tuut. „Toen ik een jonge jongen was, kwamen de kolen nog per schip. Die werden dan met de hand gelost. Grote stukken waren het vaak, die eerst met de vuist kleingeslagen moesten worden.”

Piet hoefde dat toen hij eenmaal op De Tuut werkte, niet meer te doen. Maar hij moest wel regelmatig de ketel in kruipen. Hij wijst op het kleine mangat waar hij zich dan doorheen wurmde. „Binnen moesten we weken bikken om de ketelstenen eruit te krijgen.”

Dat was behalve vervelend ook lucratief werk: het betaalde 10 cent per uur meer.

Tijdens de stoomdagen kan met de rondvaartboot Jan Douwes een tocht over de Wetering en door de sluizen te worden gemaakt.